

Ільницький В.І. (Дрогобич)

**ХАРАКТЕРИСТИКА КАДРОВОГО
СКЛАДУ ПІДПІЛЛЯ
У ДРОГОБИЦЬКІЙ ОКРУЗІ ОУН
(перша половина 1945 р. – початок 1952 р.)**

У статті вперше на основі невідомих та маловідомих архівних документів і матеріалів дається якісна характеристика керівного складу підпілля у Дрогобицькій окрузі ОУН. Висвітлюються питання кількісного заповнення керівних органів та джерела їх поповнення. Автор довів, що незважаючи на підпільні умови, постійні втрати серед керівного складу, його якісний рівень залишався високим.

В останній час помітно зріс інтерес до української історії, особливо до питань визвольного руху. Підживленню інтересу подекуди сприяють гострі дискусії, які точаться в суспільстві. Для об'єктивного висвітлення необхідне різностороннє вивчення діяльності визвольного руху, зокрема і його кадрового складу. У діяльності будь-якої структури кадри відіграють найважливішу роль. Адже від того, наскільки вони ідейні, вишколені та готові до самопожертви заради ідеї та організації, залежить її життєдіяльність.

Окреме комплексне дослідження, у якому давалася б характеристика керівного складу Дрогобицької округи ОУН, відсутнє. Безпосередньо **охарактеризував** керівний складу референтури СБ та її функціонування, зокрема й у Дрогобицькій окрузі, В.Єфименко¹. Так само елементи якісного аналізу працівників референтури СБ містяться у праці Д. Веденєєва у співавторстві з Г. Биструхіним². Тому **мета** статті – проаналізувати загальний рівень керівного складу Дрогобицької округи ОУН.

Наявні **джерела** дають можливість певною мірою встановити кадровий стан як окружного проводу, так і надрайонних та районних проводів ОУН Дрогобиччини.

Так, зі “Звіту ч: Р” з приводу пропагандистського апарату дізнаємося наступне: “1. ООП. Обсада людьми: окружний референт. Один заступник. Не скомпліновані ще досі боївки. На інші становища (другий заступник, редактор, архівар, адміністратор) вже назначені люди, але поки що здають

¹ Єфименко В. Кадровий склад спеціального підрозділу ОУН (Б): спроба аналізу // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. Науково-документальний журнал. – 1999. – № 1/2 (10/11). – С. 443-456; *Його ж.* Тактика і методи роботи працівників спеціального підрозділу ОУН(Б) // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. Науково-документальний журнал. – 2000. – № 2/4 (13/15). – С. 504-514; *Його ж.* Організація діяльності спецпідрозділу ОУН(Б) на західноукраїнських землях після Другої світової війни // 3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. Науково-документальний журнал. – 2001. – № 2 (17). – С. 502-519.

² Веденєєв Д.В., Биструхін Г.С. Двобій без компромісів. Протиборство спецпідрозділів ОУН та радянських сил спецоперацій. 1945–1980-ті роки. – К.: К.І.С., 2007.

свої попередні справи. 2. Обсада надрайонів і районів за станом на 30.5.1945 р.: Надрайон ч: І: надрайоновий референт і 4 районних (один заслабий на це становище і треба змінити); Надрайон ч: 2: Надрайоновий референт і 4 районних. Обсада не вимагає змін; Надрайон ч: 3: Надрайоновий референт і 4 районних. Не обсаджений один район, в якому веде пропагандивну роботу референт сусіднього терену. У цілій окрузі обсада масових пропагандистів слаба, тільки 30% з них відповідає своєму призначенню¹. Тобто референтури пропаганди у Дрогобицькій окрузі були заповнені практично на 80%. Підтверджує це також інший “Звіт за час від 1.6. до 15.7.1945 р.”²

На липень 1945 р. окружний осередок пропаганди мав заповнені такі посади: референт, два заступники референта, редактор, статист-інформатор, адміністратор, три вишкільники, а також технічні й допоміжні працівники: друкарка, циклостилест, 5 боївкарів охорони та 3 зв’язківці³. Станом на початок січня 1946 р. через фізичні втрати та у зв’язку з виконанням членами референтури інших обов’язків чисельність скоротилася до референта, заступника референта, адміністратора, редактора, вишкільника, друкарки, циклостилеста⁴.

У Дрогобицькому надрайоні станом на 1 вересня 1945 р. усі посади референтів пропаганди були заповненні, у цілому ряді районів працювали навіть заступники референтів пропаганди⁵. У Стрийському надрайоні на цей період референт пропаганди тимчасово був відсутній. У кожному районі, за винятком Меденицького, було по чотири масових пропагандисти. На відміну від згаданих вище районів, у Стрийському і Славському бракувало по одному масовому пропагандисту. Відчувалася проблема із сільськими пропагандистами, яких бракувало у Славському (15), Сколівському (9) і Стрийському (29)⁶. Використані статистичні дані та власні спостереження над складеними таблицями дають підстави резюмувати, що наприкінці 1945 р. – на початку 1946 р. склад провідів був заповнений приблизно на 70%.

Значні проблеми у кадровому забезпеченні провідів розпочалися після “великої блокади”. Так, станом на 1 січня 1946 р. у Стрийському надрайоні діяло 60 сільських пропагандистів, у Славському бракувало 17, у Сколівському – 2, у Стрийському – 22, у Меденицькому – 19⁷. У цей період у Меденицькому районі були відсутні масові пропагандисти, а їхні обов’язки виконували теренові провідники⁸.

З часом кадрова проблема стала ще гострішою. Так, в одному з документів констатується, що на початку серпня 1946 р. довго не були

¹ Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України), ф. 3836, оп. 1, спр. 67, арк. 46.

² Там само, арк. 111.

³ Там само.

⁴ Там само, арк. 319.

⁵ Там само, арк. 243.

⁶ Там само, арк. 281.

⁷ Там само, ф. 3, оп. 1, спр. 149, арк. 19.

⁸ Там само.

“зайняті” пости як районних пропагандистів Нижньоустрицького, Хирівського, Добромільського районів, так і масових пропагандистів кушових проводів Нижньоустрицького, Хирівського, Старосамбірського, Добромільського районів¹.

Щодо кількісного складу референтури СБ Дрогобицької округи маємо можливість дізнатись із документа “Склад референтур СБ Дрогобицького окружного проводу ОУН станом на 1 квітня 1948 р.”, де чітко зазначено, що у Дрогобицькій окрузі ОУН на цей період налічувалося 19 референтів, 25 слідчих і техреферентів, 4 друкарки, 74 бойовики. Усього 122 особи².

На жаль, по господарчій, військовій референтурах і УЧХ не збереглося навіть фрагментарних звітів, з яких можна було б довідатися про їх кадрове наповнення. Однак на основі наших підрахунків, маємо підстави стверджувати, що чисельність цих референтур була невисока. На другу половину 1948 р. та першу половину 1949 р. припадає скорочення посад масових пропагандистів, за рахунок чого посилено районні осередки пропаганди³. За цей же період датуються згадки і про останніх відомих господарчих, військових референтів і УЧХ. Так, остання згадка про господарчого референта Дрогобицького окружного проводу ОУН Миколу Данилківа-“Шинкаря” датується 1949 р. Цим же роком датується і згадка про господарчого референта Самбірського надрайонного проводу Теодора Муйлу-“Максима”. А у Дрогобицькому, Стрийському і Турківському надрайонах ситуація була не кращою, оскільки районні господарчі референтури були ще в гіршому стані. Реально у 1948 – 1949 рр. по всій Дрогобицькій окрузі перестали існувати господарчі, військові референтури та УЧХ. Якщо пізніше в окремих районах на цих посадах і перебували певні відомі керівники, то тільки тому, що були призначені ще раніше.

Через брак таких кадрів у Дрогобицькій окрузі досить поширеним явищем було одночасне виконання членами проводів декількох функцій. Особливо це стало відчутним після 1948 р. Звичайно, такі явища мали місце й раніше, проте вони носили короткотерміновий характер. Так, Василь Цап’як-“Потап”, працюючи референтом СБ Дрогобицького окружного проводу ОУН, одночасно виконував функції організаційного референта, а отже, й окружного провідника цього ж проводу⁴; Григорій Соколик-“Зимний” – референт СБ Самбірського надрайонного проводу ОУН певний час виконував обов’язки провідника Самбірського надрайонного проводу ОУН⁵; Петрига Петро-“Щербак” – референт

¹ Галузевий державний архів Служби безпеки України (далі – ГДА СБУ), ф. 13, спр. 376, т. 28, арк. 186.

² Там само, спр. 372, т. 7, арк. 132.

³ Мороз В. Структура референтури пропаганди ОУН на Дрогобиччині (1944–1950-ті рр.) // Дрогобицький краєзнавчий збірник. Спецвипуск. – Дрогобич, 2002. – С. 192.

⁴ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 16, арк. 267; ф. 71, оп. 6, спр. 277, арк. 47; спр. П – 36556, арк. 74, 112.

⁵ Там само, ф. 2-Н, оп. 62, спр. 2, арк. 2; ф. 71, оп. 6, спр. 111, арк. 22; ф. 13, спр. 372, т. 7, арк. 127; т. 16, арк. 271; *Содоль П.* Українська Повстанська Армія. 1943 – 1949. Довідник П. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – С. 134.

пропаганди Дрогобицького надрайонного проводу ОУН очолював провід¹; Степан Ходак-“Спартак”, працюючи референтом СБ Дрогобицького надрайонного проводу ОУН, водночас був заступником референта СБ Дрогобицького окружного проводу ОУН²; Володимир Вадюн-“Орест”, “Береза” – референт пропаганди Стрийського надрайонного проводу ОУН (літо 1948 – 09.1949) певний час паралельно виконував обов’язки провідника Стрийського надрайонного проводу ОУН (06 – 09.1949)³; Петро Гаврилик-“Верховинець” – референт пропаганди Самбірського надрайонного проводу (1946 – 11.1949) виконував обов’язки провідника цього ж проводу ОУН (03 – 06.1949)⁴. Досить показовим прикладом об’єднання і є виконання обов’язків декількох найвищих посад Володимиром Фрайтом-“Жаром”, який, будучи референтом пропаганди Дрогобицького окружного проводу ОУН, водночас був заступником провідника окружного проводу, а отже, провідником, в.о. організаційного та господарчого референтів цього ж проводу, а також членом Карпатського крайового проводу ОУН (1951)⁵.

На посадах провідників і референтів окружного й надрайонних проводів ОУН упродовж 1945 – 1952 рр. перебувало 139 осіб. Серед них: 33 – на посаді провідників, 16 – організаційних референтів, 32 – референтів пропаганди, 29 – референтів СБ, 10 – господарчих, 8 – військових, 11 – референтів УЧХ.

¹ ГДА СБУ, ф. 2-ББ, оп. 98, спр. 21, арк. 5, 12, 18, 21, 52; ф. 71, оп. 6, спр. 117, арк. 62; Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО), ф. 5001, оп. 8, спр. 262, арк. 3; *Петрига Р.* Не повернувся з поля бою // За вільну Україну. – 1992. – 26 березня. – С. 2.

² ГДА СБУ, ф. 2-ББ, оп. 61, спр. 2, т. 2, арк. 32; оп. 98, спр. 21, арк. 37, 41, 97; ф. 13, спр. 372, т. 7, арк. 129.

³ Там само, ф. 2-Н, оп. 59, спр. 1, т. 1, арк. 123; ф. 2-Н, оп. 60, спр. 15, арк. 106; ф. 13, спр. 372, т. 18, арк. 184-186; ф. 71, оп. 6, спр. 41, арк. 44зв.; спр. 214, арк. 15; ДАЛО, ф. 5001, оп. 7, спр. 218, арк. 162; спр. 220, арк. 47; *Содоль П.* Українська Повстанська Армія. 1943 – 1949. Довідник П. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – С. 144.

⁴ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 376, т. 10, арк. 428; ф. 71, оп. 6, спр. 214, арк. 151; ф. 2-Н, оп. 62, спр. 2, арк. 2, 25, 69; Архів управління Служби безпеки України Львівської області (далі – Архів УСБУ ЛО), спр. П-26789, арк. 45; *Содоль П.* Українська Повстанська Армія. 1943 – 1949. Довідник П. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – С. 126; Літопис УПА. Нова серія. – Т. 5: Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС-МВС, МДБ-КДБ. (1943 – 1959). Книга друга: 1946 – 1947. – К.; Торонто, 2002. – С. 421.

⁵ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 9, арк. 198-199; т. 18, арк. 158; т. 75, арк. 108, 152; ф. 2-Н, оп. 60, спр. 16, арк. 5-6; ф. 71, оп. 6, спр. 241, арк. 327; *Мартинюк М.* Спогади з підпілля // Визвольний шлях. – 1998. – Кн. 3. – С. 360; *Содоль П.* Українська Повстанська Армія, 1943 – 1949. Довідник П. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – С. 17; *Мороз В.* Володимир Фрайт-“Владан”, “Жар”, “Карб” // Шлях перемоги. – 2009. – Ч. 17. – 29 квітня. – С. 7.

**Чисельність керівного складу
Дрогобицького окружного та надрайонних
проводів ОУН (1947 – 1952 рр.)**

Рік	Провідник	Організаційний референт	Референт пропаганди	Референт СБ	Господарчий референт	Військовий референт	Референт УЧХ	Всього
1.07.1947	5	3	5	4	3	2	4	26
1.07.1948	5	3	5	5	2	1	2	23
1.07.1949	5	3	5	5	1	1	–	20
1.07.1950	4	2	5	4	–	–	–	15
1.07.1951	4	3	3	4	–	–	–	14
1.07.1952	1	1	1	–	–	–	–	3

**Кількісна характеристика керівного складу
районних проводів ОУН Дрогобицької округи ОУН
(1947 – 1952 рр.)**

Рік	Провідник	Організаційний референт	Референт пропаганди	Референт СБ	Господарчий референт	Військовий референт	Референт УЧХ	Всього
1.07.1947	15	1	11	13	7	2	3	52
1.07.1948	10	1	10	11	6	–	5	43
1.07.1949	10	–	8	10	5	–	1	34
1.07.1950	10	–	6	5	–	–	–	21
1.07.1951	7	–	4	3	–	–	–	14
1.07.1952	4	–	1	2	–	–	–	7

Із кожним роком у зв'язку з великими фізичними втратами серед підпільників наростала проблема кадрового потенціалу проводу. Варто наголосити, що, порівняно з окружними та надрайонними проводами, у районних практично були відсутні організаційні, господарчі, військові референти та УЧХ. Це було зумовлено браком відповідних кадрів. Частково ця проблема вирішувалася за рахунок розформування відділів УПА. Оскільки у 1947 р. на територію Дрогобицької округи перейшла значна кількість вояків УПА та підпільників із Закарпаття, то вони влилися в підпільну структуру Дрогобицької округи, завдяки чому відбувалося часткове заміщення вакантних посад як серед керівного складу, так і серед

рядових підпільників. Останні організовані відділи УПА у Дрогобицькій окрузі функціонували до середини 1949 р.

З достовірної інформації відомо, що керівний склад Дрогобицької округи понад 30% складався з колишнього командного складу УПА. Особливо інтенсивно таке поповнення відбувалося після “великої блокади”¹. Так, у Додатку до наказу ч. 3 ВО “Говерля” від 20 липня 1946 р. зазначалося: “З причин численних втрат, що їх понесла Організація в результаті зимових акцій, та в зв’язку з дуже значним ущільненням кадрових резервів деяких ресортів, головно СБ, наказую негайно передати до диспозиції теренових чинників таке число повстанців, яке дотичні керівники зажадають”².

Крім надходження керівних кадрів з УПА чи інших теренів, підпілля проводило досить активну вишкільну працю для підготовки таких кадрів з місцевих підпільників. Для прикладу, серед відомих вишкільних семінарів, які проводилися для есбістів Дрогобицької округи, можна назвати у Стрийському надрайоні (20 – 30 квітня 1947 р., присутніх 13 осіб), Дрогобицькому (друга половина червня 1947 р., присутніх 10 осіб), Самбірському (15 – 25 червня 1947 р., присутніх 23 особи)³, вишкіл референтів СБ Карпатського крайового проводу ОУН (1948 р., проведений В. Лівим-“Йорданом”), п’ятиденний крайовий вишкіл районних референтів СБ (весна 1949 р.) – в обох останніх, очевидно, брали участь і есбісти з Дрогобищини⁴.

Поряд із есбістськими вишколами не менш активно проводилися пропагандистські. Так, з лютого по травень 1945 р. в окрузі проведено два вишколи: один наприкінці лютого з участю 35 курсантів, другий відбувся 13 – 19 травня 1945 р. Крім цього, 29 травня розпочався третій вишкіл⁵. Ще ряд пропагандистських вишколів відбувався протягом першої половини літа того ж року⁶. Володіємо інформацією про вишкіл для окружних, надрайонних та районних референтів пропаганди від 1 липня 1948 р. до 30 червня 1949 р.⁷ На жаль, не маємо повної інформації, щоб зробити кінцевий підрахунок проведених таких вишколів. Варто нагадати, що, відповідно до інструкцій, більшість підпільників активно займалася самовишколом під час перебування у криївках у зимовий період.

Заслугове на увагу загальноосвітній рівень керівників референтури СБ Дрогобицької округи ОУН. Цього питання торкається у своїй статті В. Єфименко. На підставі документа “Характеристика есбістів Дрогобицького окружного проводу ОУН” він зробив висновок, що у “референтурах СБ “нижчого рівня” працювали менш кмітливі та здібні”. Водночас він пише, що референтура СБ “вищого рівня” настільки

¹ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 9, арк. 31.

² Там само, спр. 398, т. 12, арк. 136.

³ Там само, спр. 372, т. 23, арк. 163.

⁴ *Веденев Д.В., Биструхін Г.С.* Двобій без компромісів. Протиборство спецпідрозділів ОУН та радянських сил спецоперацій. 1945–1980-ті роки. – К.: К.І.С., 2007. – С. 78-79.

⁵ ЦДАВО України, ф. 3836, оп. 1, спр. 67, арк. 46.

⁶ Там само, арк. 111-112.

⁷ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 376, т. 73, арк. 115-116.

зменшилась, що практично існувала лише номінально. Ті, що залишилися живими, поповнювали районні та надрайонні референтури СБ. Все це призвело до помітного ослаблення кадрового складу СБ, особливо з погляду його професійної підготовки, уміння активно протистояти ворогові спеціальними засобами та заходами. Більше того, кожен працівник-есбіст, опинившись у ситуації майже повної ізоляції (зв'язки з організаційними ланками були порушені), мав приймати рішення на свій страх і ризик, а відсутність теоретичних знань сприяла зменшенню рівня його професійної майстерності, перетворенню на "ремісника", дедалі частішому використанню каральних методів і засобів¹. У цей час (1948 р.) кількісний і якісний рівень кадрів дещо понизився, однак, на нашу думку, враховуючи складні підпільні умови, він все ж таки залишався на високому рівні. Як згадувалося вище, цьому сприяв перехід значної частини керівного складу повстанських відділів, які мали досить поважний життєвий і бойовий досвід.

На сьогодні вдалося встановити 81 особу провідників і референтів, що перебували на керівних посадах Дрогобицького окружного та чотирьох надрайонних проводів протягом весни 1945 р. – кінця 1952 р. Проте їх могло бути більше. Перед нами стояло завдання проаналізувати якісний стан керівного складу окружного і надрайонних проводів, не враховуючи тих керівників, які працювали на кількох посадах. Тобто ми характеризуємо керівний склад незалежно від того, ким вони працювали в різні періоди.

Із самого початку наголошуємо на характерних особливостях Дрогобицької округи. З-поміж усіх керівників переважна їх більшість членами ОУН стала до 1939 р. Унаслідок статистичного аналізу керівного складу ОУН Дрогобищини вдалося встановити, що в ОУН вступили: до 1939 р. – 50 осіб, протягом 1939 – 1941 рр. – 2, 1941 – 1944 рр. – 10, 1944 – 1946 рр. – 3, не з'ясовано час вступу – 16. Тобто переважна більшість – 62% (50 осіб) здобула серйозний організаційний, ідеологічний та бойовий досвід протягом перебування в підпіллі. Лише 12% (10 осіб) стали членами організації після 1944 р., але не пізніше 1946 р. Причому їхнє перебування на керівних посадах було зумовлено високими професійними та особистими якостями. Показовою є ситуація, коли навіть у найважчі часи на вакантні посади у цілому ряді референтур не призначали будь-кого.

Окремо варто наголосити і на віковій особливості керівників Дрогобицької округи ОУН: 1902 р.н. – 1 особа; 1904 р.н. – 1; 1906 р.н. – 1; 1910 р.н. – 1; 1911 р.н. – 5; 1912 р.н. – 2; 1913 р.н. – 5; 1914 р.н. – 4; 1915 р.н. – 3; 1916 р.н. – 2; 1917 р.н. – 1; 1918 р.н. – 2; 1919 р.н. – 7; 1920 р.н. – 6; 1921 р.н. – 10; 1922 р.н. – 5; 1923 р.н. – 8; 1924 р.н. – 5; 1925 р.н. – 3; 1926 р.н. – 1; 8 – нез'ясовано. Переважна більшість керівного складу була віком до 35 років, тобто молоді люди. Водночас це були вже цілком сформовані особистості, з усталеними поглядами на життя.

¹ *Сфименко В.* Кадровий склад спеціального підрозділу ОУН (Б): спроба аналізу // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. Науково-документальний журнал. – 1999. – № 1/2 (10/11). – С. 448-449.

Важливою складовою характеристики керівного складу Дрогобицької округи ОУН слід вважати освітній рівень. Так, серед 81 особи, яку вдалося встановити, згідно з нашими неповними даними, вищу освіту мало 9 осіб (11%), незакінчену вищу – 3 особи (4%), середню – 26 осіб (32%), неповну середню – 9 осіб (11%), нез'ясовано – 34 особи (42%). Географія навчальних закладів така: Дрогобич, Стрий, Самбір, Львів, Люблін, Сталіно (тепер – Донецьк). За фахом були: вчителі (філологи), економісти, ветеринари, інженери, медики, священники. На нижчих щаблях керівництва референтур спостерігалася аналогічна ситуація, однак рівень освіти був нижчим. Так, з чотирьох представників референтури пропаганди Самбірського надрайонного проводу ОУН (травень 1945 року) три мали середню освіту, а один – незакінчену вищу. У липні того ж року “обсаджено” ще один район, де референт пропаганди районного проводу ОУН теж мав незакінчену вищу освіту¹. Надалі, коли частина “старих” членів у процесі боротьби гинула, інші ставали старшими. Закономірно, що частково рівень освіти понижувався, оскільки попередні керівники здобували її ще до 1939 р., а під час Другої світової війни навчальні заклади практично не функціонували та й підпільникам було неможливо їх відвідувати.

При цьому чимало керівників не тільки займалися самоосвітою, передруковуючи надіслану з вищих органів ідеологічну та пропагандистську літературу, а й самостійно творили її. Так, Володимир Любанців-“Помста” написав низку листівок, рефератів і брошур, у т.ч. працю “Слідами героїв”, у якій оспівував ідею Самостійної соборної України². Ще далі пішов референт СБ Дрогобицького окружного проводу ОУН Василь Шеванюк-“Залізний”, “Сатурн”, який став автором цілого ряду серйозних вишкільних праць для підпільників і референтів СБ. Серед них: “Агентура НКГБ в дії”, “Що повинен знати працівник СБ”, “В боротьбі з агентурою органів МГБ”, “На допомогу слідчим”, “Випадок з практики”, окремі брошури про структурну побудову органів МВД-МГБ, якими керувались у своїй роботі референтури СБ. Щоправда, ці праці були написані під час його перебування у Крайовому проводі. Досить відомий у підпіллі своїми працями референт пропаганди Дрогобицького окружного проводу ОУН Ярослав Богдан-“Рамзенко”, у доробку якого є ціла низка ідейно-теоретичних брошур та статей, а також праць, присвячених аналізу міжнародної ситуації³.

Ось як у своїх спогадах Марія Савчин-“Марічка” описує публіцистичну працю Йосифа Лужецького: “На жаль, Тарас хворів на туберкульозу. На його шоках горів нездоровий рум'янець, головно над ранком, коли був перевтомлений нічними маршами. Однак тримався бадьоро, ніколи не жалівся і навіть у незavidних підпільних умовах займався інтелектуальною працею. В ту пору він працював над темою “Українське право”, вже систематизував матеріали з княжої та козацької доби. Писав це

¹ ЦДАВО, ф. 3836, оп. 1, спр. 67, арк. 34, 187.

² ГДА СБУ, ф. 2-ББ, оп. 98, спр. 21, арк. 5, 56-66, 74; ф. 71, оп. 6, спр. 41, арк. 47.

³ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 376, т. 70, арк. 253зв.-255; 261-262зв.

минулої зими і думав закінчити наступної, бо влітку, працюючи в терені, не мав часу присвячуватись писанню. Тарас попросив Орлана прочитати його конспект і висловити свою критичну думку. Мені було цікаво опісля почути опінію Орлана. “Це нелегка тема, і Тарас не має можливості опрацювати її глибинно. Він не має доступу до потрібних джерел. В наших умовах не можна й думати про підготову такої праці. Він хлопець розумний і навіть те, що напише, буде цікавим для рядового підпільника, а головне молоді, яка не має доступу до добрих книжок”, – міркував Орлан¹.

Як уже згадувалося вище, поодинокими випадками у Дрогобицькій окрузі було призначення на керівні посади надрайону та округи осіб, які стали членами ОУН у 1944 р. і подальших роках. Серед відомих можна назвати лише вісім випадків. Таким прикладом можуть слугувати постаті Дмитра Білинського-“Мнеця”, який, ставши членом ОУН у 1944 р., входив у склад референтури УЧХ Дрогобицького окружного проводу ОУН, а пізніше очолив її (1948)². Ще одним таким прикладом є Йосиф Болук-“Клен”, членом ОУН став у 1944 р., а провідником Боринського районного проводу ОУН (1947), заступником референта СБ Стрийського надрайонного проводу ОУН (1948), а пізніше референтом цього ж проводу (? – 04.1949)³; Андрія Гирчина-“Батька”, котрий у 1946 р. став членом ОУН, а восени 1947 р. переходить у підпілля, а в березні 1949 р. стає референтом пропаганди Турківського надрайонного проводу ОУН, з березня 1950 р. одночасно виконує функції референта пропаганди та провідника цього проводу ОУН⁴.

Щодо походження, то варто зазначити, що більшість керівників підпілля Дрогобицької округи були уродженцями Дрогобицької області. Однак трапляються особи і з сусідніх теренів. Серед 81 особи керівного складу лише 12 походили з інших регіонів. Наприклад, Степан Стебельський-“Хрін” народився у с. Голинь, Юлія Ганущак-“Галичанка” – с. Довпотів Калуського району, Іван Лаврів-“Нечай” – с. Белеїв, Ярослав Вітовський-“Андрієнко”, “Зміюка” – с. Брошнів Долинського району, Богдан Зборик-“Черник”, “Чорний” – м. Долина, Король Олег-“Бурунда” – Івано-Франківської області, Зиновій Тершаковець-“Федір” – с. Якимчичі Городоцького району, Богдан Долгун-“Шугай” – м. Сокаль, Петрига Петро-“Щербак”, “Улас” у с. Лучиці Сокальського району, Юрій Батіг-“Лисий”, “Май” – хут. Новини Яворівського району Львівської області, Ярослав Косарчин-“Байрак” – м. Бучач, Петро Друль-“Крук”, “Бор” – с. Постоливівка Гусятинського району Тернопільської області.

Переміщення керівників ОУН із одного надрайону в інший у межах округи було досить поширеним явищем. Наприклад, Опанас Шедний-

¹ Літопис УПА. – Торонто; Львів: Вид-во Літопис УПА, 1995. – Т. 28: Марія Савчин: Тисяча доріг (Спомини). – С. 170.

² ГДА СБУ, ф. 2-Н, оп. 58, спр. 11, арк. 252-253.

³ Там само, оп. 59, спр. 1, т. 1, арк. 123; ф. 71, оп. 6, спр. 214, арк. 12; Акт про проведення чекістсько-військової операції між с. Нижня Стинава і Верхнє Синьовиднє Сокальського р-ну (копія зберігається у домашньому архіві автора), арк. 173.

⁴ ГДА СБУ, ф. 2-Н, оп. 98, спр. 6, арк. 50-51; ф. 71, оп. 6, спр. 314, арк. 9.

“Рут”, “Андрій” спочатку був покликаний на пост провідника Стрийського надрайонного проводу ОУН, а пізніше – Самбірського надрайонного проводу¹; Андрій Соколик-“Скит”, “Шагай” спочатку був референтом СБ Стрийського надрайонного проводу ОУН (07.1945), а згодом референтом СБ Дрогобицького надрайонного проводу ОУН (05.1946 – 07.1947)²; Дмитро Кмит-“Зов” з посади провідника Дрогобицького надрайонного проводу (05 – 08.1946) був переведений на відповідну посаду у Самбірський надрайонний провід ОУН (09.1946 – 03.1949)³; Ярослав Івасиків-“Гарматій” з посади референта СБ Стрийського надрайонного проводу ОУН (літо 1947 – 04.1948) – на відповідну посаду в Турківський надрайонний надрайонний (04.1948 – 02.1949)⁴; Марія Івановська-“Орлиця” з посади референта УЧХ Стрийського надрайонного проводу ОУН була переміщена на відповідну у Турківський надрайонний провід ОУН (09.1947 – 12.1948)⁵; Олександр Андрусейко-“Аркадій” з референта пропаганди Дрогобицької округи ОУН – на посаду організаційного референта Дрогобицької округи ОУН (01 – 03.1946)⁶; Володимир Босак-“Чорнота” з посади господарчого референта Самбірського надрайонного проводу ОУН переведений на пост провідника Дрогобицького надрайонного проводу ОУН (10.1947 – 12.1950), а пізніше на посаду провідника Самбірського надрайонного проводу ОУН (05 – 04.1952)⁷; Михайло Вільшинський-“Карпатський”, “Шах” з посади референта СБ Стрийського надрайонного проводу ОУН (весна 1949 – 06.1950) на аналогічну Турківського надрайонного проводу ОУН (07 – 09.1950)⁸. Григорій Дулин-“Максим”, “Всеволод” з посади організаційного референта Стрийського надрайонного проводу ОУН (12.1945 – 1946) на посаду провідника Турківського надрайонного проводу ОУН (08.1947 – 02.1950)⁹.

¹ ЦДАВО України, ф. 3836, оп. 1, спр. 67, арк. 285; ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 9, арк. 201; т. 16, арк. 268; ф. 2-Н, оп. 62, спр. 2, арк. 117, 135; ф. 71, оп. 6, спр. 41, арк. 44зв.; спр. 161, арк. 4, 30; спр. 241, арк. 338.

² ГДА СБУ, ф. 2 ББ, оп. 98, спр. 21, арк. 5, 36, 56-66; ф. 13, спр. 372, т. 23, арк. 171; ф. 71, оп. 6, спр. 117, арк. 1.

³ Там само, ф. 2-Н, оп. 62, спр. 2, арк. 2, 61; ф. 71, оп. 6, спр. 203, арк. 96.

⁴ Там само, ф. 13, спр. 372, т. 7, арк. 132; спр. 376, т. 61, арк. 72; ф. 71, оп. 6, спр. 211, арк. 89; *Содоль П.* Українська Повстанська Армія 1943 – 1949. Довідник П. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – С. 130.

⁵ Архів УСБУ ЛО, спр. П – 38686, арк. 4-4зв., 22зв., 70; ГДА СБУ, ф. 71, оп. 6, спр. 180, арк. 370.

⁶ ЦДАВО України, ф. 3836, оп. 1, спр. 67, арк. 111, 319; *Дарованець О., Мороз В., Муравський В.* Націоналістичний рух 1920–1930-х років (матеріали до біографічного довідника) // Мірчук П. Нарис історії ОУН. 1920–1939 роки. – 3-є вид., доповн. – К., 2007. – С. 612.

⁷ ГДА СБУ, ф. 2-Н, оп. 58, спр. 2, арк. 8; оп. 62, спр. 2, арк. 2; ф. 2-ББ, оп. 98, спр. 21, арк. 97; ф. 71, оп. 6, спр. 277, арк. 47-48; ф. 13, спр. 372, т. 16, арк. 271; т. 77, арк. 181; *Шандорович З.* В боях за волю України. – Львів, 2002. – С. 349.

⁸ ГДА СБУ, ф. 71, оп. 6, спр. 41, арк. 46; спр. 241, арк. 260-262; спр. 243, арк. 23-24; ф. 13, спр. 372, т. 7, арк. 126, 132; *Дем'ян Г.* Бандерівці. – К.: Українська видавнича спілка, 2000. – Кн. 1. – С. 15.

⁹ ГДА СБУ, ф. 2-Н, оп. 58, спр. 11, арк. 85; оп. 98, спр. 6, арк. 20; ф. 13, спр. 372, т. 75, арк. 109; ф. 71, оп. 6, спр. 111, арк. 23; спр. 211, арк. 87; спр. 241, арк. 21; *Мороз В.* Григорій Дулин-“Всеволод”, “Максим” // Шлях перемоги. – 2009. – Ч. 29. – 22 липня. – С. 7.

Відомі окремі випадки, коли осіб керівного складу перемішували з посад надрайонних референтів на керівників районних референтур, і то не через якісь пропускні, а через важливість тих чи інших районів. Наприклад, Юрій Попович-“Вільховий” був господарчим референтом Стрийського надрайонного проводу ОУН (10.1946 – 07.1947), пізніше переведений у Турківський надрайонний провід ОУН (07.1947), потім призначений провідником Сколівського районного проводу ОУН (05.1950 – 07.1950)¹. Декого переводили також і за станом здоров’я. Так, Микола Петерко-“Мостовий” був переведений із посади референта СБ Дрогобицького окружного проводу ОУН на посаду заступника у зв’язку із поганим станом здоров’я (запалення нирок) (літо 1945)².

Ряд осіб перевели й у Дрогобицьку округу ОУН. Наприклад, Ярослава Косарчина-“Байрака” з посади провідника Калуського окружного проводу ОУН перевели на відповідну у Дрогобицьку округу ОУН (08.1950 – літо 1951); провідника Карпатського крайового проводу ОУН (1951)³ Ярослава Богдана-“Рамзенка” з посади працівника (публіциста) і заступника референта пропаганди у складі Карпатського крайового проводу ОУН – на посаду референта пропаганди Дрогобицького окружного проводу ОУН (08.1950 – 10.1951)⁴; Юлію Ганущак-“Галичанку” з посади провідника жіночої сітки Станіславського обласного проводу ОУН – на референта УЧХ Дрогобицького обласного проводу ОУН, потім окружного (весна 1945 – 03.1946)⁵; Богдана Зборика-“Черника”, “Чорного” через злочин перевели з посади референта СБ Журавненського надрайонного проводу ОУН – на посаду слідчого референтури СБ Дрогобицького окружного проводу⁶.

Трапляються випадки переведення з Дрогобицької округи в інші терени. Наприклад, таке переведення було здійснене восени 1949 р., коли Василя Шеванюка-“Залізного”, референта СБ Дрогобицького окружного проводу ОУН, призначили референтом СБ крайового проводу “Москва” на Волині; Євгена Пришляка-“Чорноту” з посади референта СБ Дрогобицького окружного проводу ОУН перевели на відповідну посаду Городоцького

¹ Там само, ф. 13, спр. 372, т. 9, арк. 192-193; ф. 71, оп. 6, спр. 41, арк. 46; спр. 63, арк. 104зв.

² Там само, ф. 5, спр. 67417, т. 4, арк. 204.

³ Там само, ф. 2-Н, оп. 101, спр. 7, т. 4, арк. 133; ф. 13, спр. 372, т. 16, арк. 267; т. 66, арк. 213; т. 77, арк. 181; *Козум М.* Повстанська доля Байрака. – Дрогобич: Відродження, 1999.

⁴ Там само, спр. П – 36556, арк. 28-30, 226, 275, 348-348зв.; ф. 13, спр. 372, т. 16, арк. 278-279.

⁵ Там само, ф. 13, спр. 372, т. 53, арк. 229-231; т. 75, арк. 79-81, 84; Українська жінка у визвольній боротьбі (1940–1950 рр.): Біографічний довідник / Упоряд. Н.П. Мудра. – Львів: Світ, 2006. – Вип. 2. – С. 36.

⁶ ГДА СБУ, ф. 2-Н, оп. 60, спр. 15, арк. 56; спр. 16, арк. 10; ф. 13, спр. 372, т. 9, арк. 198; спр. 376, т. 61, арк. 72; ф. 71, оп. 6, спр. 241, арк. 253.

⁷ Там само, ф. 2-Н, оп. 59, спр. 1, т. 1, арк. 199; оп. 60, спр. 16, арк. 8-9; ф. 71, оп. 6, спр. 211, арк. 2; спр. 241, арк. 67; ф. 13, спр. 372, т. 75, арк. 152; т. 7, арк. 129; спр. П – 36556, арк. 112; *Марчук І.* Досє полковника Стехова // Визвольний шлях. – 2008. – Річник 61. – Кн. 3 (720). – С. 182-183.

окружного проводу ОУН (1947 – 1949)¹; Адама Куровицького-“Сірого” переведено до Львівського краю ОУН, а далі на посаду провідника Сокальського окружного проводу ОУН (07.1947 – 01.1950)²; Семена Кульчицького-Гута-“Тиміша” із посади заступника референта пропаганди Дрогобицького окружного проводу ОУН (09.1945 – 1946) перевели на окружного провідника Закарпаття (літо 1946 – весна 1947)³; Володимира Фрайта-“Жара” з посади провідника Дрогобицького окружного проводу ОУН переведено на відповідну посаду Калуської округи (08.1950)⁴; Олега Короля-“Бурунду” з посади референта УЧХ Дрогобицького окружного проводу ОУН переведено на посаду керівника референтури СБ Львівського крайового проводу ОУН (1948)⁵. Проте такого роду переведення не були масштабними і були зумовлені зміцненням тієї чи іншої структурної одиниці.

Поповнення керівного складу ОУН відбувалося за рахунок переходу з УПА. Так, Ярослав Вітовський-“Андрієнко”, “Зміюка” спочатку був начальником військово-польової жандармерії ВО 4 “Говерля” (11.1944), а потім – командиром ТВ 24 “Маківка” (05.1945)⁶; Степан Стебельський-“Хрін” до серпня 1947 р. командував сотнею, а потім став командиром ТВ 24 “Маківка” і водночас військовим референтом Дрогобицького окружного проводу ОУН⁷; Богдан Сікора-“Карпенко” був заступником командира сотні УПА “Месники” (1944 – 1945)⁸; Адам Куровицький-“Сірий” працював політвиховником ВО “Маківка” (1944)⁹; Григорій Дулин-

¹ ГДА СБУ, ф. 5, спр. 67417, т. 1, арк. 31-36, 119-120; т. 2, арк. 81-85.

² ГДА СБУ, ф. 13, спр. 376, т. 74, арк. 175; ф. 2-Н, оп. 58, спр. 11, арк. 71; ф. 71, оп. 6, спр. 62, арк. 5зв.; спр. 111, арк. 22; ДАЛО, ф. 5001, оп. 6, спр. 58, арк. 293-294; оп. 7, спр. 221, арк. 57.

³ ЦДАВО України, ф. 3836, оп. 1, спр. 67, арк. 111, 280; ГДА СБУ, ф. 71, оп. 6, спр. 52, арк. 5зв.; ДАЛО, ф. 5001, оп. 6, спр. 58, арк. 294.

⁴ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 9, арк. 198-199; т. 18, арк. 158; т. 75, арк. 108, 152; ф. 2-Н, оп. 60, спр. 16, арк. 5-6; ф. 71, оп. 6, спр. 241, арк. 327; *Мартинюк М.* Спогади з підпілля // *Визвольний шлях.* – 1998. – Кн. 3. – С. 360; *Содоль П.* Українська Повстанська Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – С. 17; *Мороз В.* Володимир Фрайт-“Владан”, “Жар”, “Карб” // *Шлях перемоги.* – 2009. – Ч. 17. – 29 квітня. – С. 7.

⁵ ГДА СБУ, ф. 2-Н, оп. 58, спр. 11, арк. 135, 192, 237, 253.

⁶ Літопис УПА. Нова серія. – К.; Торонто, 2007. – Т. 9: Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1944 – 1945. – С. 40-42, 717-748; *Повстанський мартиролог / Зібрав і впорядкував Г. Дем’ян // Сколівщина – Львів, 1996. – С. 285.* *Содоль П.* Українська Повстанська Армія 1943 – 1949. Довідник II. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – С. 16-17.

⁷ Літопис УПА. – Торонто; Львів: Вид-во Літопис УПА, 2000. – Т. 30: Степан Стебельський, Олекса Конопаський: Кризь сміх заліза: хроніки. – 552 с.; *Содоль П.* Українська Повстанська Армія. 1943 – 1949. Довідник перший. – Нью-Йорк: Пролог, 1994. – С. 123-124.

⁸ ГДА СБУ, ф. 2-Н, оп. 60, спр. 15, арк. 13, 25; ф. 71, оп. 6, спр. 132, арк. 89; спр. 133, арк. 49-49зв.; ДАЛО, ф. 5001, оп. 8, спр. 264, арк. 265; *Соловій Ф.* “Повстанський мартиролог Стрийщини 1930–1950-х років”. – Стрий: Щедрик, 1999. – С. 67.

⁹ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 376, т. 74, арк. 175; ф. 2-Н, оп. 58, спр. 11, арк. 71; ф. 71, оп. 6, спр. 62, арк. 5зв.; спр. 111, арк. 22; ДАЛО, ф. 5001, оп. 6, спр. 58, арк. 293-294; оп. 7, спр. 221, арк. 57.

“Всеволод” був політвиховником ТВ “Маківка” (весна 1945 – літо 1947)¹; Ярослав Косарчин–“Байрак” відомий спочатку як ад’ютант командира ВО 5 “Маківка” (10.1944 – 05.1945), а згодом як командир ТВ 23 “Магура” (05.1945 – 09.1949)²; “Богдан”, “Щит” був начальником V вишкільного відділу ШВО (09.1945 – 1946), а далі – командиром ТВ “Маківка”, одночасно обіймаючи посаду військового референта Дрогобицького окружного проводу ОУН (04.1946 – 10.1946)³; “Ромко” працював заступником командира ТВ “Маківка”, потім став в.о. командира ТВ “Маківка” (кін. 1946 – літо 1947); Ярослав Івасиків–“Гарматій” керував сотнею у курені “Бойки” (весна 1945)⁴; Олександр Андрусейко–“Аркадій” імовірно був керівником III тилового відділу штабу ВО “Маківка”⁵; Микола Сенів–“Корній” командував сотнею “Месники” (08 – 12.1944)⁶; “Шрам”, “Орбіта” був інструктором вишкільної ланки Команди ТВ “Маківка” (08.1946 – ?)⁷; Орест Федун–“Ікар” був абсолювентом старшинської школи УПА “Олені”, а потім бунчужним сотні “Вікторія”⁸; Юрій Батіг–“Май” був ройовим сотні “Нечая”, а потім – при штабі сотні⁹; Петрига Петро–“Щербак” працював політвиховником у курені “Євгена” (1944 – 1945)¹⁰.

Відповідно багато підпільників мали військові ступені. Наприклад, Орест Федун–“Ікар”, “Орест” – старший вістун УПА¹¹, Адам Куровицький–

¹ ГДА СБУ, ф. 2-Н, оп. 58, спр. 11, арк. 85; оп. 98, спр. 6, арк. 20; ф. 13, спр. 372, т. 75, арк. 109; ф. 71, оп. 6, спр. 111, арк. 23; спр. 211, арк. 87; спр. 241, арк. 21; *Мороз В.* Григорій Дулін–“Всеволод”, “Максим” // Шлях перемоги. – 2009. – Ч. 29. – 22 липня. – С. 7.

² ГДА СБУ, ф. 2-Н, оп. 101, спр. 7, т. 4, арк. 133; ф. 13, спр. 372, т. 16, арк. 267; т. 66, арк. 213; т. 77, арк. 181; *Козут М.* Повстанська доля Байрака. – Дрогобич: Відродження, 1999.

³ *Содоль П.* Українська Повстанська Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – С. 114-115.

⁴ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 372, т. 7, арк. 132; спр. 376, т. 61, арк. 72; ф. 71, оп. 6, спр. 211, арк. 89; *Содоль П.* Українська Повстанська Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – С. 130. Повстанський мартиролог / Зібрав і впорядкував Г. Дем’ян // Сколівщина – Львів, 1996. – С. 188, 371, 374.

⁵ ЦДАВО України, ф. 3836, оп. 1, спр. 67, арк. 111, 319; *Соловій Ф.* Повстанський мартиролог Стрийщини 1930–1950-х років. – Стрий: Щедрик, 1999. – С. 41, 350; *Дарованець О., Мороз В., Муравський В.* Націоналістичний рух 1920 – 1930-х років (матеріали до біографічного довідника) // Мірчук П. Нарис історії ОУН. 1920 – 1939 роки. – 3-е вид., доповн. – К., 2007. – С. 612.

⁶ ГДА СБУ, ф. 2-ББ, оп. 98, спр. 21, арк. 64-65; ф. 13, спр. 376, т. 18, арк. 155; ф. 71, оп. 6, спр. 52, арк. 23; спр. 117, арк. 49зв.

⁷ Там само, ф. 71, оп. 6, спр. 203, арк. 98; спр. 211, арк. 87.

⁸ Там само, ф. 13, спр. 372, т. 75, арк. 91; спр. 376, т. 47, арк. 309; ф. 2-ББ, оп. 98, спр. 21, арк. 72; ЦДАВО України, ф. 3836, оп. 1, спр. 67, арк. 203; ДАЛО, ф. 5001, оп. 7, спр. 66, арк. 231-232.

⁹ ГДА СБУ, ф. 2-Н, оп. 62, спр. 2, арк. 156; ф. 71, оп. 6, спр. 111, арк. 25зв.; спр. 243, арк. 91; ф. 13, спр. 372, т. 7, арк. 128, 131; Курінь “Перемиський” на чолі з М. Гуштаком–“Євгеном”.

¹⁰ Там само, ф. 2-ББ, оп. 98, спр. 21, арк. 5, 12, 18, 21, 52.

¹¹ Там само, ф. 13, спр. 372, т. 75, арк. 91; спр. 376, т. 47, арк. 309; ф. 2-ББ, оп. 98, спр. 21, арк. 72; ЦДАВО України, ф. 3836, оп. 1, спр. 67, арк. 203; ДАЛО, ф. 5001, оп. 7, спр. 66, арк. 231-232.

“Сірий” – булавний¹; Шрам”, “Орбіта” – старший булавний²; Богдан Зборик-“Черник”, “Чорний” та Степан Ходак-“Спартак”, Ярослав Івасиків-“Гарматій”, Григорій Дулін-“Максим”, “Всеволод”, Теодор Муйла-“Максим” та “Ромко” – хорунжі³; Григорій Соколик-“Зимний”, Юрко Гасин-“Строюк”, Василь Цап’як-“Потап” – звання поручника⁴; Ярослав Вітовський-“Андрієнко”, “Зміюка”, Ярослав Косарчин-“Байрак”, “Щит”, Василь Шеванюк-“Залізний” та Михайло Хомчак-“Влодко” – сотник⁵; Зиновій Тершаковець-“Федір” посмертно майор-політвиховник УПА⁶.

Ціла когорта керівників Дрогобицької округи ОУН за належну працю була відзначена найвищими нагородами підпілля. Наприклад, Степан Стебельський-“Хрін” – Срібним хрестом бойової заслуги 1-го кл. та Золотим хрестом бойової заслуги 1-го кл., Ярослав Косарчин-“Байрак” – Срібним хрестом бойової заслуги 2-го кл., Йосиф Владика-“Скит” – Срібним хрестом заслуги, “Богдан”, “Щит” – Бронзовим хрестом бойової заслуги, Володимир Фрайт-“Жар”, Юлія Ганущак-“Галичанка”, “Крилан”, Богдан Деленко-“Чорний” – Бронзовим хрестом заслуги.

Хоча на сьогодні не вдалося віднайти точних біографічних даних близько 20% осіб керівного складу, є всі підстави вважати, що більшість керівного складу Дрогобицької округи складалася з місцевої молоді, що відзначалася значним організаційним стажем, певним рівнем освіти, який постійно підвищувала; змінюючи часто функції і місце дислокації. Багато з них за діяльність як в УПА, так і в підпіллі отримали військові ступені та були відзначені повстанськими нагородами, зокрема Хрестами заслуги та Хрестами бойової заслуги.

¹ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 376, т. 74, арк. 175; ф. 2-Н, оп. 58, спр. 11, арк. 71; ф. 71, оп. 6, спр. 62, арк. 53в.; спр. 111, арк. 22; ДАЛО, ф. 5001, оп. 6, спр. 58, арк. 293-294; оп. 7, спр. 221, арк. 57.

² ГДА СБУ, ф. 71, оп. 6, спр. 203, арк. 98; спр. 211, арк. 87.

³ Там само, ф. 13, спр. 372, т. 7, арк. 132; спр. 376, т. 61, арк. 72; ф. 2-Н, оп. 58, спр. 11, арк. 85; оп. 62, спр. 2, арк. 62; оп. 98, спр. 6, арк. 20; ф. 71, оп. 6, спр. 111, арк. 23; спр. 203, арк. 96; спр. 211, арк. 87, 89; спр. 241, арк. 21; ЦДАВО України, ф. 3836, оп. 1, спр. 62, арк. 69; *Содоль П.* Українська Повстанська Армія. 1943–1949. Довідник II. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – С. 130; Повстанський мартиролог / Зібрав і впорядкував Г. Дем’ян // Сколівщина – Львів, 1996. – С. 188, 371, 374; *Мороз В.* Григорій Дулін-“Всеволод”, “Максим” // Шлях перемоги. – 2009. – Ч. 29. – 22 липня. – С. 7; Літопис УПА. – Торонто; Львів: Вид-во Літопис УПА, 1995. – Т. 28; Марія Савчин: Тисяча доріг. (Спомини). – С. 171; *Дарованець О., Мороз В., Муравський В.* Націоналістичний рух 1920 – 1930-х років (матеріали до біографічного довідника) // Мірчук П. Нарис історії ОУН. 1920 – 1939 роки. – 3-є вид., доповн. – К.: Українська видавнича спілка, 2007. – С. 765.

⁴ ГДА СБУ, ф. 13, спр. 376, т. 61, арк. 72.

⁵ Там само, ф. 13, спр. 376, т. 61, арк. 72; ф. 2-Н, оп. 101, спр. 7, т. 4, арк. 133; ф. 13, спр. 372, т. 16, арк. 267; т. 66, арк. 213; т. 77, арк. 181; *Содоль П.* Українська Повстанська Армія. 1943 – 1949. Довідник перший. – Нью-Йорк: Пролог, 1994. – С. 123-124; *Содоль П.* Українська Повстанська Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – С. 114-115; Літопис УПА. – Торонто; Львів: Вид-во Літопис УПА, 2000. – Т. 30: Степан Стебельський, Олекса Конопядський: Кризь сміх заліза: хроніки. – 552 с.

⁶ *Мороз В.* Зеновій Тершаковець – крайовий провідник ОУН // Родина Тершаківців: учений, політик, подвижник національної ідеї: Матеріали наук.-практ. конф. / Відп. ред. І. Гель. – Львів, 2005. – С. 41-67.